

A 109 éves *Református Szemle* 105 évfolyamának repertórium

A *Református Szemle* ennek az esztendőnek elején lett 109 éves, tudniillik első száma 1908. január 10-én jelent meg. Nagy Károly, a kolozsvári Theologiai Fakultás tanára lett a felelős szerkesztője, munkatársai pedig Ravasz László teológiai tanár, Kálmán János református kollégiumi tanár és ifj. Péter Károly egyházkerületi titkár voltak. A szerkesztőséget a Theologiai Fakultáson rendezték be. (Az utóbbi 15 évben ugyanezen a helyen történik a folyóirat szerkesztése.) Ez a kiadvány az Erdélyi Evangélium szerint a Reformált Egyházkerület hivatalos lapjaként indult, tehát eredeti rendeltetése szerint, az egyházkerület kormányzatának körözhvényeit, rendeleteit, pályázatait, felhívásait és utasításait közölte, de egyben teljesíteni kívánta az egyházi sajtó feladatait is: feltárta az egyházkerület múltját; felvetette az aktuális kérdéseket; formálta az egyházi közvéleményt a közeli és távlati célok elérése érdekében; s nem utolsósorban feladatának tekintette – idézem Nagy Károlyt – „[...] közvetíteni a szellemi érintkezést azok közt, akik szóval, tóllal, munkával egyházunk szolgálatában állnak; lobogtatni a hitnek és tudásnak egy célt szolgáló [...] fáklyáit, s építeni mindeneket »lelki házzá« [...]”

A *Református Szemle* a tíz évfolyamon keresztül megjelent *Erdélyi Protestáns Lap* örökösének tekintette magát. (Az *Erdélyi Protestáns Lap* az Erdélyi Ev. Ref. Egyházkerület hivatalos lapja volt 1898 és 1907 között, ez viszont annak az *Erdélyi Protestáns Közöny* egyházi és iskolai hetilapnak az utódja, amely 1871-ben indult.) A címváltoz-

tas újabb szempontok megfogalmazását jelezte. A *református* jelző a közjogi, evangéliumi és protestáns jelleget kívánta kiemelni. Az evangéliumi református jelző viszont próféciának is bizonyult. Mert a húszas évek elején egyházunk újra felfedezte az evangélium erejét és reformáció kori hitvallásait, s éppen Nagy Károly, a *Református Szemle* első felelős szerkesztője és munkatársa, Makkai Sándor sürgették a háttérbe szorult Heidelbergi Káté elővetelét és tanítását.

Nagy Károly, aki 1895-től, a kolozsvári Theologiai Fakultás indulásától 1912-ig volt a rendszeres teológia tanára, kettős örökséget hagyott tanítványaira: az egyház iránti szenvedélyes szeretetet és a teológiával való pontos, tudományos foglalkozást [ld. Froukje de Hoop: *Nagy Károly (1868–1926)*. In: Kozma Zsolt (szerk.): *Akik jó bizonyosságot nyertek. A Kolozsvári Református Theologia tanárai 1895–1948*. Kolozsvár 1996, 99.]. Egyháza iránti szenvedélyes szeretetét tükrözi a *Református Szemle* első számának vezércikke is: „Egyházunk belső erejét kell fejlesztenünk, az élő hitet kell szolgálni, és nem egyházi pártok érdekeit [...]. Ennek felébresztésére és fejlesztésére kell fordítani a legjobb erőinket: a kathedrát az igehirdetés mélyítésével, a katekizációt a pedagógia minden vívmányával, az egyéni és gyülekezeti pasztorációt az egyháztársadalmi munka minden ágával s a szeretetmunka minden áldásaival és intézményeivel. »Ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek!« Ha hitünkben, papunkban, egyházunkban

kincset bírunk: áldozni is fogunk érette önként és erőnk fogytáig...” [Nagy Károly: Programunk. In: *Református Szemle* (1908. jan. 10.), (3–6), 4.]

Ez a kettős hagyaték, az egyházszereket és a teológiai tudományosság ma is kötelezi a *Szemle* szerkesztőit és munkatársait, azután is, hogy 1990 elején beindult az *Igebirdető* és az *Üzenet*, 1992-ben pedig a hivatalos *Értesítő*, és hogy 2001 óta a *Szemlélet* elismert teológiai szaklapként tartják nyilván. Mi ezt az arcélt igyekszünk megtartani és erősíteni – egyházunk iránti szeretettel és a szeretethez társuló hálával. Nagy hálával, ugyanis míg az utóbbi másfél évtizedben teljesen a teológiai tudományosságot szolgáljuk, gyülekezeteink változatlanul biztosítják a

Szemle megjelenésének anyagi feltételeit, s míg más periodikák szerkesztői az anyagi gondok árnyékában munkálkodnak, addig mi gondtalan verőfényben végezhetjük munkánkat.

Egy periodika, s különösen az, amely tudományos igényeknek igyekszik megfelelni, és anyagot szolgáltat a kutatáshoz, akkor használható igazán, ha repertórium készül hozzá. Kozma Zsoltnak ezért kell most köszönetet mondanunk. De bizonyára még sokan lesznek hálásak neki e szakszerű munkáért, amikor témák vagy éppen nevek alapján fogják kutatni a *Szemle* feldolgozott 105 évfolyamát.

Adorjáni Zoltán

A Magyar Református Énekeskönyv tárgymutatója

A 86 lapos tárgymutató hiánypótló kiadvány. A szerző, d. dr. Kozma Zsolt nyugalmazott teológiai professzor, az immár 20 esztendeje a magyar református gyülekezetek használatára kibocsátott *Magyar Református Énekeskönyv* gazdag énekanyagában való könyvebb tájékozódás céljából készítette el a közel 2000 címszót tartalmazó tárgymutatót. Hasonló, de kisebb terjedelmű tárgymutató található az 1975. március–áprilisi *Református Szemlé*ben, amely az 1923-as kiadású erdélyi énekeskönyv anyagát dolgozza fel. Ismert még Kovács Emil 1996-ban, Budapesten kiadott *Konkordancia a magyar református énekeskönyvből* című munkája, amely az 1948-ban Budapesten kiadott énekeskönyv anyagát rendszerezi. Ez utóbbi kötet már utal az 1996-os világtalálkozóra készült Magyar Református

Énekeskönyvre, és összehasonlító táblázatban jelöli a '48-as és a '96-os énekeskönyv azonos énekeinek számozását.

Kozma Zsolt kézikönyve elsősorban a lelkipásztorok munkáját fogja segíteni. Eligazodást nyújt egy gazdag énekrepertoárban, amelyet mi, erdélyiek újnak nevezünk, bár egy része több száz éve keletkezett, és már megvolt a 18. századi énekeskönyveinkben, például az 1744-es kolozsvári kottás kiadásban. Sajnos eddig ismeretlenek voltak számunkra, mert az évszázadok során kiszorultak erdélyi énekeskönyveinkből, és a néphagyomány, a népi emlékezet sem tudta megőrizni őket.

Itt elsősorban a kihagyott genfi zsolttárokra utalok. Míg az 1744-es és 1778-as szerkesztésű kolozsvári éne-